

PRIKAZI

PRIKAZ

UDC: 792.8.071.1:929 Magazinović M.(049.32)

793.32(497.11)"19"(049.32)

Svetlana E. Tomić*

Alfa BK Univerzitet

Fakultet za strane jezike

PRVA NAUČNA MONOGRAFIJA O MAGI MAGAZINOVIĆ

(Vera Obradović Ljubinković *Maga Magazinović: Moderna igra umesto doktorata iz filozofije* | *Maga Magazinović: Modern Dance Instead of a Doctorate in Philosophy*, Kosovska Mitrovica, Fakultet umetnosti Univerziteta u Prištini, 2019; str. 360, prevod na engleski Ivana Brakočević)

Vera Obradović je redovna profesorka Fakulteta umetnosti Univerziteta u Prištini, nagrađivana koreografkinja, proučavateljka koreodrame i njenih začetnica u Srbiji, pozorišna i baletska kritičarka. Nakon knjige *Koreodrama u Srbiji u 20. i 21. veku: rodna perspektiva*, ovo je njena druga naučna monografija, koja osim originalnog istraživanja sadrži veoma bogat ilustrativni materijal.

Po pravilu, kod nas monografije o najistaknutijim ženama nastaju prevashodno zahvaljujući trudu novih istoričarki. Na primer, 2009. godine, zahvaljujući dr Ani Stolić

---

* tomic.svetlana@gmail.com

objavljena je studija o kraljici Dragi Obrenović; godine 2010. dr Radmila Gikić Petrović publikovala je knjigu o prvoj srpskoj pesnikinji Vukovog jezika, o Milici Stojadinović Srpkinji; 2011. godine prof. dr Ljiljana Stankov štampala je monografiju o prvoj upravnici beogradske Više ženske škole – Katarini Milovuk i početku ženskog pokreta u Srbiji i tako dalje. Taj niz se može pratiti i kasnije, npr. 2018. godine, kada je Nataša Marković štampala istraživanje o prvoj srpskoj ženi-arhitekti, Jelisaveti Načić, a dr Gordana Stojaković o Savki Subotić – izuzetno značajnoj figuri ne samo u srpskoj etnografiji, nego i u književnosti, filozofiji, i ženskom pokretu među Srbima u Austorugarskoj.

Vera Obradović, dakle, pripada krugu naučnica koje koriguju suženu i iskrivljenu sliku o prošlosti. Ponovo se uveravamo u kojoj meri su oficijelni istoričari izmišljali tradiciju velikana, a brisali dugu tradiciju postojanja velikanki. Sada imamo prvu naučnu monografiju o Magi Magazinović, o jednoj veoma važnoj i složenoj ličnosti, čiji su mnogostruki uticaji ostavili dubok trag ne samo u srpskoj već i u jugoslovenskoj kulturi. (Nedugo posle ove knjige, iste godine objavljene su još dve naučne monografije posvećene ovoj umetnici.)¹ Ako se sredinom 20. veka znalo da je Maga Magazinović intelektualna veličina u rangu sa Isidorom Sekulić, kasnije se to zaboravilo. Obradović je uložila vidan istraživački napor da osvetli važnu ličnost Mage Magazinović i njen rad koji se odvijao u više sfera društvenog delovanja; nastojala je da ukaže na njene složene uticaje i višestruke doprinose.

Za prodor te istine u svet, veoma je važno što je studija prof. dr Vere Obradović objavljena dvojezično, na srpskom i engleskom jeziku. Upravo ova jezička udvostručena razlika razlikuje knjigu Vere Obradović od mnogih drugih koje su kod nas objavljene o slavnim ženama iz prošlosti. Na taj način skup činjenica o Magi Magazinović prenosi se istovremeno domaćim i inostranim čitaocima i istraživačima. Osim toga, time se pomaže drugim istraživačima da nastave komparativna istraživanja, kao i da dalje ispituju međukulturne veze i uticaje.

Knjiga ima petnaest delova: *Predgovor; Maga Magazinović u kontekstu društveno-istorijskih okolnosti i kulturnih prilika; Školovanje Mage Magazinović u Užicu i Beogradu; Beogradski kulturni krug Mage Magazinović; Evropski kulturni krug i njegovi uticaji na bosonogu srpsku filozofkinju; Osnivanje Škole za ritmiku i plastiku u Beogradu – prvi rezultati feminističkih nastojanja Mage Magazinović; Kratak osvrt na feminističku klimu u Srbiji s početka 20.veka; Kulturna i emancipatorska pedagogija Mage Magazinović;*

¹ Videti: *Maga Magazinović: Filozofija igre i/ili više od igre: zbornik radova sa Interdisciplinarnog naučnog skupa održanog 6. oktobra 2018. godine*, uredila Vera Obradović Ljubinković (Beograd: Udruženje baletskih umetnika Srbije, 2019); Svetlana Tomić, *Maga Magazinović: Sećanja, činjenice, interpretacije* (Beograd: Univerzitet Alfa BK, Fakultet za strane jezike, 2019).

 PRVA NAUČNA MONOGRAFIJA O MAGI MAGAZINović

Umetnička praksa Mage Magazinović i/li recepcija njenog delovanja sagledana kroz novinske napise; Koreodramski izraz Mage Magazinović; Zaključna razmatranja; Fotografije; Iz recenzije – Svetozar Rapajić: Mage Magazinović: Moderna igra umesto doktorata iz filozofije; Biografija autorke; Literatura; Registar imena.

Glavni fokus autorke jeste na onome što je bio i ostao suštinski doprinos Mage Magazinović, a to je moderna igra. Kao stručnjakinja u toj oblasti, Vera Obradović sa lakoćom i razumevanjem pomaže čitaocima da sagledaju istoriju, teoriju i praksu moderne igre, kao i raznovrsne uticaje inostranih teoretičara i praktičara. Pomaže nam da shvatimo kritiku i samokritiku Mage Magazinović, da dopremo do filozofskog, sociološkog, antropološkog, feminističkog i pedagoškog poimanja moderne igre, da razumemo zašto je Magazinović u nekim trenucima pravila odmak od baleta, a u drugim momentima prihvatala ovu tradicionalnu igru. Čitaoci će se uveriti da je domišljat kontrast moderne igre i filozofije iz naslova monografije zapravo prividan. Obradović je kroz analize filozofskih koncepata igre dokazala da Maga nikada nije ni napustila filozofiju, ona ju je temeljno utkala u modernu igru. U tom osvetljenju leži jedan od istraživačkih doprinosa prof. dr Vere Obradović.

Sa knjigom Vere Obradović mi smo dobili obuhvatniji i složeniji portret Mage Magazinović. Ako ste pomislili da je ovo samo knjiga o modernoj igri i Magi Magazinović, pogrešili ste. Dok prilazi ovoj temi, Vera Obradović najpre uspostavlja društveno-politički kontekst devetnaestovekovne Srbije i povlači paralele sa Evropom. Potom prati intelektualni razvoj Mage Magazinović, uočava i opisuje njene ključne karakterne crte, sagledava veze i odnose sa beogradskim i evropskim kulturnim krugovima tog doba. Zbog toga čitaoci mogu da razumeju zašto je Maga Magazinović, poput svojih savremenica, radila mnogo i požrtvovano, zašto je imala više uloga, tj. zašto je krčila nove puteve za druge žene.

Autorka osvetljava karakter ove prve dilomirane studentkinje filozofije, prve žene praktikanta u Narodnoj biblioteci, prve novinarku *Politike*, jedne od prvih profesorki beogradske Prve ženske gimnazije (današnje Pete beogradske gimnazije). Mi zato možemo da razumemo zašto je Maga Magazinović umesto doktorata filozofije izabrala modernu igru kao svoju bit, životni put, trajno opredeljenje, duboku i iskrenu posvećenost. Saznaćemo o čemu je pisala u *Politici*, u kojim pitanjima se podudara sa Elen Kej i npr. sa svojim univerzitetskim profesorom Branislavom Petronijevićem, a gde se razilazi sa njima itd. Poseban deo knjige posvećen je recepciji moderne igre Mage Magazinović. Tu se uveravamo da je ova inovatorka igre uvek bila u centru pažnje, da je bila redovno hvaljena, ali i osporavana.

Na taj način, posle niza naučnih članaka o Magi Magazinović i modernoj igri, da nabrojim samo one fundamentalne – poput Milice Jovanović, Milice Zajcev, Dubravke Đurić, Anje Suše, Jelene Šantić, Tatjane Korićanac, Nadežde Mosusove, sada dobijamo

jedan obuhvatniji i složeniji portret Mage Magazinović. Pored toga, ova knjiga će pomoći da razumete ne samo jedno prošlo doba, već i naše doba, u kojem, za razliku od Zagreba koji ima školu nazvanu prema Maginoj učenici, još uvek nismo otvorili školu moderne igre koja nosi ime Mage Magazinović. Knjiga takođe pomaže da bolje i drugačije razumete i sebe, svoju dušu i telo, zašto su važni pokreti ili kretanje po zemlji, zašto je važan balans između rada, odmora i uživanja.

Za istraživače je važno što je postavljeno dosta pitanja. Jedno od ključnih hrabro je iskazala 1924. godine etnokoreološkinja Ljubica Janković. Zašto silna ženska udruženja i feministkinje nisu pomogle Magi Magazinović? (videti str. 114-115). Magazinović nikada nije dobila, kako se na jednom mestu napominje, „bar jednu učionicu“ da ne bi morala u svom stanu da organizuje časove igre, sizifovski premeštajući nameštaj pre i posle časova. Da li su prve kritike uopšte bile kompetentne takođe je relevantno pitanje koje dalje treba istražiti.

Kao istoričarka prof. dr Vera Obradović je svojoj temi pristupila na odgovoran način. Koristila je više različitih izvora. Na svakoj strani naći ćemo štampane i rukopisne izvore, manje članke i voluminozne studije, domaće i inostrane, uključene sa ciljem da se razume i objasni portret pionirke moderne igre, suština njene umetnosti i posebnost njene filozofije.

Osim obilja istorijske građe, knjiga sadrži bogat ilustrativni materijal koji je prof. dr Obradović prikupila iz Muzeja grada Beograda (legata Mage Magazinović). To je materijal koji je sama Magazinović zaveštala budućnosti pamćenja ove zemlje. Posebno je važno što je autorka rastumačila fotografije igračica, načine njihovog odevanja (izgled scenskih kostima), vezu pokreta tela i feminističke estetike, jednu sasvim drugačiju prezentaciju ženskog tela, njegove nove uloge i moći.

Dodatno bih izdvojila jezik kojim je knjiga pisana. Kod nas su naučne mnografije neretko hermetične, opterećene nerazumljivim, kvazintelektualnim jezikom. Knjiga Vere Obradović pisana je jasno i razumljivo. Njen stil je sofisticiran, osetljiv prema rečima i njihovim različitim značenjima. Istraživanje je preneseno na zanimljiv način, kao dobro organizovana a metodološki utemeljena priča. Pred sobom, dakle, imamo komunikativno delo koje će privlačiti čitaoce umećem kazivanja i dočaravanjem prohujalih vremena.

Na kraju bih ukazala na važnost trenutka u kojem se javlja ova naučna studija o Magi Magazinović. Knjiga prof. dr Obradović može da se tumači i kao intervencionistički čin. Objavljena je nakon dramatičnog preokreta procesa vraćanja sećanja na Magu Magazinović. Posle objavljivanja memoara Mage Magazinović, od 2000. godine, pozitivna slika na ovu intelektualku vraćala se sa intenzitetom. Ubrzo su, od strane istoričara i istoričarki kolaboracije, usledile negativne slike o Magi kao kolaboracionistkinji za vreme Drugog svetskog rata. No, umesto temeljnih pojašnjenja, ostalo se na površnosti, a u javno pamćenje

---

PRVA NAUČNA MONOGRAFIJA O MAGI MAGAZINOVIĆ

---

ulazila je jedna senzacionalistička, neispitana etiketa koja je zamaglila brojne važne doprinose Mage Magazinović.

Prof. dr Vera Obradović je sa ovom naučnom studijom ispunila težak zadatak: odgovorno je proučavala rad jedne složene ličnosti kakva je bila Maga Magazinović i uz to je faktuelno predstavila njen rad i ličnost. Svojim diplomskim radom, magistarskom i doktorskom tezom prof. dr Vera Obradović je pomerila granice našeg znanja o Magi Magazinović. No, Vera Obradović nije samo autorka koja proširuje istraživanje srpskog društva, istorije žena i feminističkog pokreta, kao i istorije moderne igre. Dve decenije posle napora Jelene Šantić, Tatjane Korićanac i Ivane Vujić, prof. dr Obradović pomaže da se ponovo vratimo činjenicama o Magi Magazinović, da obnovimo sećanje na njenu izuzetnu ličnost, i uverimo se u njeno dugo i složeno humanističko delovanje.

Datum prijema: 28.08.2022.

Datum ispravki: /

Datum odobrenja: 28.08.2022.